

# Fehér testvérem



Legkedvesebb emlékem édesapámról az „indián nyarat” juttatja eszembe. Gyerekkorom az indiánok bűvkörében telt. Voltam közben a négy muskétás egyike meg Parittyás Thierry (ejtsd: tyeri), mikor mi ment a tévében. Az utóbbi szerepemtől gyorsan megváltam, mikor parittyám köve a szomszéd bácsi ablakába csapódott.

A legjobb mégis az volt, és nemcsak nekem meg bátyámnak, hanem örök kamasz apánknak is, ha a tévében bemutattak egy-egy jugoszláv-kelet-német indiános filmet az ezerkilencszáz-hetvenes évek elején. Ugye, milyen hihetetlen, hogy nem kell csatornát írnom, mert akkoriban csak egyetlen

egy volt belőle, és hétfőnként még az is szünetelt? Vasárnap kora délután adták a Karl May (ejtsd: maj) történetei alapján forgatott filmeket. Mivel olyankor még sütött a nap, összeszedtük a lakás összes pokrócát, és elsötétítettük a hálószobánkat. Igazi mozihangulatot varázsoltunk. Winnetou (ejtsd: vinetú) és barátja, Old Shatterhand (ejtsd: öld settörhend) lettek az ideáljaink. Mivel bátyám barna hajú, én meg szőke voltam, adódott a szereposztás, Sanyi lett az indián, én pedig az ő fehér testvére.

Könnyen hajlítható bodza ágakból íjakat, a friss hajtásokból nyílvevesszőket készítettünk. Napokig ácsorogtunk a tyúkol körül, hogy minél több tollat szerezzünk a vesszők végére és bátyám fejdíszéhez.

Apánk mindenben segített. Csak akkor nem játszott velünk, amikor az utcán találtunk egy törött késpengét, és meggondolatlanul beépítettük az egyik vesszőbe, hegynek. Ezzel az igazi fegyverrel a léckerítésbe lődöztünk, emlékszem, nem volt könnyű kihúzni a fából a belefúródott pengét. Aztán egyszer a vessző elsüvített a lécek közötti résben, és hatalmas koppanással beleállt a szomszéd ház ajtajába.

Sipos néni ijedten nyitott ajtót, és mi ekkor fogtuk fel, milyen veszélyes játékot űztünk. Attól fogva dugót tettünk a nyílvevesszők végére.

Tomahawkot (ejtsd: tomahók), indián baltát is faragtunk, sőt pipát is fűrészeltünk olyan ágakból, amelyeken derékszöget találtunk. Mert hát időnként el kellett szívniunk a békepipát. Két-három szomszéd fiú és lány csatlakozott a játékhoz, ketten egy idő után beleuntunk volna az indiánosdiba.

Még a vérszerződést is megkötöttük. Nekem nagyon nehezemre esett, a mai napig irtózom a



vértől, de megtettem. Éles késsel megváltuk az ujjunk hegyét, belecsöpögtettük egy pohárba a vérünket, málnaszörpöt és szódavizet öntöttünk hozzá, és megittuk.

Mindennek megkoronázásaképpen eljött az „indián nyár”. Apánk akkoriban postás kézbesítőként dolgozott, és egyik főnöke felajánlotta neki a balatoni nyaralóját, pontosabban csak a kertjét. A kicsinyke borospincében a főnök, a felesége és egyetlen kisfiúk nyaralt. Ma már tudom, a meghívást azért kaptuk, hogy legyen játszópajtása a félénk, visszahúzódó Balázskának.

Apánk elment hát a határőrséghez, ahol korábban dolgozott, és kölcsönkért egy katonai sátrat. Tudtuk, hogy a vadászó indiánok bölénybőrrel bevont, rudakból álló sátrakban, tipikben laktak. Sziú nyelven a tipi szó azt jelenti: „valami, amiben lakni lehet”. Becehegyen mi is tipikben laktunk (igaz, nem bölénybőrből készült) két héten át, apánk bográcsban főzött. Kell ennél hitelesebb indián lét? És mindennap játszottunk „nyomkeresőst”. A két felnőtt férfi elbújt az erdőben, de úgy, hogy legalább öt-hat feltűnő nyomot hagyott maga után. A földben lábuk nyomát, törött ágat, bokorra kötött zsebkendőt, egyebet. A három fiú, Winnetou, Csingacsguk és Old Shatterhand kutatott. A két férfi jó pedagógiai érzéssel napról napra nehezítette a feladatokat, egyre kevésbé észrevehető jeleket hagytak.

A strandolás is része volt az „indián nyárnak”, hiszen a filmekben is mindig folyó vagy tó közelében verik fel sátraikat az amerikai őslakosok. A Balaton-parton harci jeleket

festettünk magunkra vízfestéssel, amit estére lemosott rólunk a tó.

Már húszéves voltam, képesítés nélküli tanító, pontosabban napközis „tanár bácsi”, amikor újra elővettem a négykötetes *Winnetou*-t. Délutánonként, a leckeírás utáni csendes pihenők alatt, felolvastam a gyerekeknek, és a felnőtt fejjel kicsit bugyutának ható történetek visszaröpítettek 1973-ba, Becehegyre, ahol a bátyámat és Balázskát „rézbőrű testvéremnek” szólítottam, ők pedig engem „fehér testvéremnek”.

Bátyám évtizedek óta Amerikában él, a squamish és daveni indiánok híres törzsfőnökéről elnevezett Seattle-ben (ejtsd: szietől). Amikor meglátogattam, egyik első utunk a helyi néprajzi múzeumba vezetett, hogy végre igazi tipiket, tomahawkokat és íjakat láthassak. Ott olvastam Seattle törzsfőnök megszívlelendő mondatait: „Nem a Föld az emberé, hanem az ember a Földé. Nem atyáinktól örököltük, hanem gyermekeinktől kaptuk kölcsön.”

VARGA ZOLTÁN ZSOLT

